

DE NMV-EXCURSIES IN 2018

Onder redactie van Anneke van der Putte

Brederostraat 9, 6531 CA Nijmegen – avdp@de-stiel.demon.nl

Met medewerking van de excursieleiders

van der Putte, A. (ed.), 2019. The NMV-excursions in 2018. *Coolia* 62(4): 214–232.

In 2018, The Netherlands' Mycological Society organized 37 single-day forays throughout the country. Due to extremely dry and warm weather, especially in spring and summer, about 30% of the excursions were cancelled. This paper provides impressions of the excursions that have taken place, highlighting and illustrating some of the more interesting records.

Met in De Bilt een gemiddelde temperatuur van 18,9 °C tegen normaal 17 °C, en met een gemiddelde hoeveelheid regen van 105 mm was de zomer van 2018 extreem warm en droog. Voor als u het nog niet had meegekregen: het was een van de droogste sinds 1906. De meeste neerslag viel in het noordwesten en noorden, plaatselijk ongeveer 170 mm, in het oosten viel plaatselijk niet meer dan circa 55 mm. Het langjarige gemiddelde bedraagt 225 mm. (Bron: KNMI.nl). We noteren dit in de zomer van 2019 op de dag dat het warmterecord van 75 jaar geleden enkele uren later zal gaan sneuvelen en 2019 een nog warmer en droger jaar dan 2018 dreigt te gaan worden. We hebben het dus verder maar niet meer over de zon en het gebrek aan regen, maar richten ons op de excursies die in 2018 zijn doorgegaan en op de soms toch weer unieke vondsten die deze excursies hebben opgeleverd. 37 Excursies werden er in 2018 georganiseerd. 10 excursies gingen niet door. Van 2 excursies ontvingen we geen verslag.

7 april 2018, Schelphoek bij Serooskerke (Henk Remijn)

Er verzamelen zich 9 mensen voor de excursie. Moriëljes en verwante soorten worden helaas niet gevonden. Het Voorjaarsbreeksteeltje (*Pholiotina aporos*) is wel van de partij. Het

Peppelknoprijpkelkje (*Hyphodiscus gemmarum*) is na enig speurwerk meestal wel te vinden op de overjarige afgevallen knoppen van de populier. Onze speurneus was dit keer Henk van Wijngaarden. Hij vond ook het Witbruin

Figuur 1. Witbruin franjekelkje (*Lasiobolium variegatum*). (Foto: Henk Remijn)

franjekelkje, *Lasiobelonium variegatum*. Andere leuke vondsten waren het Houtweekbekertje (*Niptera ramincola*) en Vlakke essenkogelzwam (*Hypoxylon petriniae*). Al met al was het een excursie waar menig houtje werd omgedraaid om uiteindelijk toch nog een aardige vondstenlijst van 48 soorten bij elkaar te sprokkelen.

21 april 2018, Geestmerambacht (Martijn Oud)

Bij de start van de excursie bevroop ons het sterke vermoeden dat we waarschijnlijk minder paddenstoelen zouden vinden dan tijdens de voorjaarsexcursie van vorig jaar (toen 87 soorten). Hoofdoorzaak was natuurlijk (en daar was iedereen het over eens) het late inzetten van de lente, want 2 weken geleden vroom het hier nog 10 graden. Gelukkig dat het vinden van meer of minder soorten niet veel zegt over het wel of niet geslaagd zijn van een excursie. Behalve de sfeer onder de mensen en het mooie weer waren het vooral de gevonden soorten die de excursie deden slagen. Zo troffen we een breeksteeltje aan met opvallend bleke plaatjes en een wortelend steeltje. Er komen in Nederland circa 50 soorten breeksteeltjes voor, maar breeksteeltjes met een wortelend steeltje en bleke plaatjes zijn er maar weinig. (Voor determinatie, zie hieronder). Niet ver van de vindplaats van dit opvallende breeksteeltje vonden we nog een zeldzaamheid, namelijk de Polderfranjehoed (*Psathyrella almerensis*). Vorig jaar troffen we dit kleinood hier ook al aan op ongeveer dezelfde locatie, vlak langs de rietschoot van het afwateringskanaal van het Geestmerambacht.

De excursieleiden waren het gebied driftig aan het 'uitkammen' op zoek naar echte voorjaarspaddenstoelen. Daaraan ontleent het gebied immers zijn 'wereldreputatie'. Ondanks de matige verwachtingen werden er toch nog genoeg echte voorjaarspaddenstoelen opgespoord, zoals Vingerhoedjes (*Verpa conica*) en Kapjesmorieljes (*Mitrophora semilibera*), en er werden ook behoorlijk wat Grote aderbekers (*Disciotis venosa*) gevonden. Helaas waren we te vroeg voor de Nonnenkapkluiwzwammen, Morieljes en de diverse voorjaarsatijnzwammen. Die vonden we drie weken later in overvloed, maar die tellen natuurlijk niet mee voor de excursie. Na de excursie ben ik bij Friedjof van den Bergh (een oude rot in het vak) langs geweest om hem een eerste keuze te laten maken uit het koffertje met de meegebrachte paddenstoelen. Ik werd door Friedjof bij zijn voordeur opgewacht terwijl hij leunde op zijn rollator. Met zijn mobiliteit gaat het namelijk al een paar jaar bergafwaarts, maar helemaal stoppen met de paddenstoelen ziet hij niet zitten. Als onbetwiste kenner haalde hij direct het bijzondere breeksteeltje uit de collectie

Figuur 2. Polderfranjehoed (*Psathyrella almerensis*). (Foto: Freek van Loon).

Figuur 3. Zuringschurftzwam (*Venturia rumicis*). (Foto: Kees Roobeek)

tevoorschijn (zoals hij terecht opmerkte, vooral vanwege de intrigerend bleke plaatjes). Twee dagen later belde hij mij op met de mededeling dat hij het Spitsvoetbreeksteeltje (*Conocybe microrrhiza* var. *tetraspora*) uit mijn collectiedoos had gepikt, een soort die vanaf 1987 niet meer in Nederland was waargenomen.

21 april 2018, Uiterwaarden aan de IJssel tussen Olst – Wijhe (Marian Jagers en Willy Jansen)

Aan deze dag, die bestond uit een ochtendexcursie in de Duursche Waarden en een middagprogramma 'determineren met de Veldgids II' (Dam & Kuyper 2016) in het informatiecentrum 'Den Nul' deden 16 mensen mee. Vanaf het informatiecentrum vertrokken de deelnemers 's morgens onder leiding van Willy het veld in. Het was een warme voorjaarsdag en er werd onderweg volop genoten van het prachtige landschap. Op diverse plaatsen werden Tijgertaaiplaten (*Lentinus tigrinus*) gezien en op een omgevallen wilg (een al bekende groeiplaats) stond één vers exemplaar van de Wilgenbundelzwam (*Pholiota cerifera*). Op zoek naar anders gevormde soorten voor het middagprogramma werden stammen en takken omgedraaid. De meeste vondsten bleken helaas oud of verdroogd. Alleen op vochtige, schaduwrijke plekken werden wel goed determineerbare soorten gevonden. Die gingen mee.

Figuur 4. Wilgenbundelzwam (*Pholiota cerifera*). (Foto: Willy Jansen)

Het middagprogramma vond plaats in het informatiecentrum. Door de beheerder was een zaaltje ter beschikking gesteld. Nadat Marian uitleg had gegeven over het gebruik van de veldgids werden twee soorten gezamenlijk uitgesleuteld. Vervolgens gingen de deelnemers in groepjes van twee zelf met de Veldgids aan de slag. Omdat de kans groot was dat door de droogte de opbrengst van de ochtendexcursie niet

toereikend zou zijn, waren een paar dagen van te voren elders al zo'n vijftientwintig in de Veldgids opgenomen soorten verzameld. Ze kwamen goed van pas. Deze vondsten, vochtig gehouden waardoor de veldkenmerken behouden waren gebleven, waren per soort in verschillende plastic dozen opgeborgen. Op het deksel stond het substraat waarop de soort was gevonden vermeld. Aan de onderzijde van de doos stond de soortnaam. Zo kon iedereen na het uitsleutelen van het materiaal zelf nakijken of de naam klopte. Het bleek een zeer geslaagde dag. Bij de thuis microscopisch nagekeken soorten zaten onder andere een in het zand gevonden groep apothecia van het Geel zandbekertje (*Kotlabaea deformis*), een op dood hout gevonden, opvallend gekleurde korstzwam, gedetermineerd als de Roodgele aderzwam (*Phlebia subochracea*) en op een kruidachtige stengel was een aantal kleine harige schijfjes aanwezig van het Disteluitbreekkommetje (*Pyrenopeziza carduorum*). Het totaal aantal gevonden soorten kwam uit op 46.

28 april 2018, Ten Boersterbos (Roel Douwes)

Het Ten Boersterbos, gelegen bij Ten Boer, is een gevarieerd kleibos met drogere en natte delen, aangeplant op voormalige landbouwgrond. Met vijf deelnemers werd het gebied op 28 april bezocht. Dat leverde ruim honderd soorten op, waaronder vooral veel klein spul. Typische voorjaarssoorten waren de voorjaarspronkridder (*Calocybe gambosa*), het Peppelknopriepkelkje (*Hyphodiscus gemmarum*), het Elzenpropschoteltje (*Calycellina alniella*) en het Russenknolkelkje (*Myriosclerotinia curreyana*). Op de kale kleibodem van een bospad groeide een mooie verzameling van het Gaffelborstelbekertje (*Cheilymenia crupila*).

5 mei 2018, Duinen van Voorne (Eline Vis)

Met zijn twaalfen zijn we – na een kop koffie in het gezellige bezoekerscentrum – op pad gegaan. Op zoek naar de voorjaarspaddenstoelen. Maar al voor een paddenstoel in zicht was, bleef de groep staan bij de Prachtschubwortel, een prachtig paars plantje zonder bovengrondse stengel. Informatie werd op de mobieltjes erbij gezocht en uitgewisseld. Het was warm en prachtig zonnig weer en de kleuren waren fris groen en geel, de meidoornstruiken en bomen stonden volop te bloeien. Onder een zomereik gingen de meesten zelfs op de knieën voor de Moriëljies (*Morchella esculenta*), en er werd druk overlegd of het nu die Hersenkronkelmoriëlje, *Morchella vulgaris*, was of toch *M. esculenta*? Het was deze laatste volgens de experts. Leuke vondsten waren verder Bokaalkluifzwam

Figuur 5. Bokaalkluifzwam (*Helvella acetabulum*).
(Foto: Eline Vis)

Figuur 6. Harde voorjaarssatijnzwam (*Entoloma clypeatum*). (Foto: Eline Vis)

(*Helvella acetabulum*), het Voorjaarsbreeksteeltje (*Pholiotina aporos*), de Vroege franjehoed (*Psathyrella spadiceogrisea*) en een vrij groot aantal Harde voorjaarssatijnzwammen (*Entoloma clypeatum*).

Omdat de waterstand in de duinen hoog is (vergeleken met de afgelopen jaren) was dat een kans voor *Scutellina scutellata*,

de Gewone wimperzwam, om zich massaal te laten zien, tussen de nog maar net bloeiende Brede orchissen; een kleurenpracht van paars met fel rood.

De Vingerhoedjes (*Verpa conica*) waren niet (meer) te vinden, helaas. Maar met een totaal van 30 soorten en een prachtige wandeling in het duin was iedereen toch tevreden.

12 mei 2018, Wageningen, Oostereng arboretum (AnnaElise Jansen)

Na de zeer succesvolle excursie in november 2017, gingen we hoopvol kijken naar de voorjaarsfungi in dit terrein. Maar helaas, het viel nu vies tegen: het terrein was erg droog en er was vrijwel niets te vinden. Met vijf deelnemers noteerden we 20 soorten, veruit de meeste van het genre 'klein spul'.

19 mei 2018, Hertenbosch Baak (Hermien Wassink)

"De excursie gaat door, maar er staat bijna niks" kregen de mogelijke deelnemers de avond tevoren te horen. Toch lieten 13 mensen zich door dit gegeven er niet van weerhouden om naar Baak af te reizen. We bezochten het Hertenbosch, een gemengd bos met rabatten, niet ver van de IJssel. Er stonden nauwelijks verse paddenstoelen. Alleen de Zadelzwam (*Polyporus squamosus*) en de Tijgertaaiplaat (*Lentinus tigrinus*) waren aanwezig. Een bijna onherkenbare Gladstelige heksenboleet (*Boletus queletii*) werd meegenomen en thuis nader gedetermineerd. Dat gebeurde ook met veel ander materiaal, waardoor het lijstje werd aangevuld met o.a. Gaffelborstelbekertje (*Cheilymenia crucipila*), Wildharige wastandjeszwam (*Scopuloides leprosa*), Bleek wasbekertje (*Orbilbia leucostigma*) en Eikendruivenpitje (*Botryosphaeria quercuum*). Verschillende soorten zijn nieuw voor dit gebied. Het tweede terrein, het Zevenmorgenbos, beloofde ook al niet veel goeds. Gelukkig kwamen er veel nadeterminaties, waaronder enkele slijmzwammen en de Kleine viltinktzwam (*Coprinellus xanthothrix*). Maar vooral ook minuscule paddenstoeltjes zoals Bramenstippelkogeltje (*Lophiotrema rubi*), Brandnetelinktpuntje (*Ophiobolus disseminans*) en Brandneteluitbreekkommetje (*Pyrenopeziza urticicola*). Op de terugweg waagde een enkeling zich in een met brandnetels overwoekerd bos. De beloning: een Rozeblauwig waskorstje (*Exidiopsis effusa*). Bij ver-

trek was het streven minimaal 25 soorten voor ieder terrein. Het werden er boven verwachting respectievelijk 45 en 35, dankzij de nijvere deelnemers.

26 mei 2018, Meijendel noord en Kikkervalleien (Leo Jalink & Cora van der Plaats)

Na een lange extreem droge en soms ook warme periode waren de verwachtingen niet hoog gespannen. Toch kwamen er nog 14 mycologen af op deze excursie. Op de dag zelf was het zonnig en drukkend heet. Het lopen door het mulle, warmte reflecterende duinzand viel niet mee.

Figuur 7. Brandneteluitbreekkommetje (*Pyrenopeziza urticicola*). (Foto: Anneke van der Putte)

In de van nature droge duinen vonden we behalve enkele bovisen geen verse paddenstoelen, wel wat overjarige houtzwammen en verdroogde aardsterren en stuifbolletjes. Op vrijwel alle duinroosjes stond *Phragmidium rosae-pimpinellifoliae* (Gladde roosroest), een fel oranje soort die van een afstand al zichtbaar is. We liepen stevig door tot aan de Kikkervalleien, een prachtig geslaagd natuurherstelproject. Door het afplaggen van de bodem zijn daar heel fraaie, kalkrijke, vochtige duinvalleien ontstaan, met veel bijzondere mossen en planten voor dit milieu.

Hier vonden we wel nog wat verse plaatjeszwammen, zoals Donkere knolvoethertenzwam (*Pluteus plautus*) op begraven hout, Moerasvaalhoed (*Hebeloma helodes*), Gewone viltkop (*Inocybe dulcamara*) en Wilgenvezelkop (*I. salicis*). De laatste 3 soorten stonden bij kruipwilg.

Al met al was het toch weer een geslaagde excursie, niet zo zeer vanwege de fungi, maar vooral vanwege het mooie landschap en de gezelligheid van mycologen onder elkaar. In totaal vonden we 38 soorten.

2 juni 2018, Leeuwarder bos (Sjoerd Greydanus)

Na een langere droge periode hadden Kleine grasfranjehoeden (*Psathyrella prona*) in de berm van de parkeerplaats meteen van de twee dagen tevoren gevallen stortbuien gebruik gemaakt. Dat gaf de drie deelnemers hoop om meer in het vochtige Leeuwarder bos te vinden. Inderdaad, er werden meer soorten gevonden, maar slechts spaarzaam. Langs het fietspad nog het Isabelkleurig breeksteeltje (*Conocybe albipes*), en in het bos de Dwerghertenzwam (*Pluteus nanus*) en de Tranende franjehoed (*Lacrymaria lacrymabunda*). Aan de oever van een sloot waren oude rietstengels overdekt met het Rietfranjekelkje (*Lachnum controversum*).

Het kleurrijke hoogtepunt van de excursie was een groepje Oranje dwergmycena's (*Mycena acicula*). De excursie leverde uiteindelijk 29 vrij algemene soorten op.

Figuur 8. Okergele, vormloze kluit van de Stinkende kaaszwam (*Loweomyces wynneae*) op de bodem in het loofbos van landgoed Hemmen. (Foto: Nico Dam)

9 juni 2018, Heerlijkheid Hemmen (Nico & Marjo Dam)

Landgoed Hemmen bestaat grotendeels uit loofbos op kleiige bodem en daar(om/door)heen enkele lanen met oude eiken en beuken. Deze excursie was wat aan de vroege kant voor de mycorrhizavormers die je in dit type bos zou kunnen verwachten, maar je weet maar nooit; niet gezocht is niet gevonden. En het viel niks tegen. Misschien niet heel veel soorten, maar daaronder wel enkele fraaie exemplaren van soorten die je (althans wij) niet vaak ziet. Een groep Okerbruin beekschijfjes (*Pachyella babingtonii*) bewoonde een brok hout in het laatste restje water in de sloten langs het landgoed. Een ietwat onsmakelijk uitziende (er worden ook veel honden uitgelaten) kluit gelige troep bleek onderop helder witte poriën te hebben; het bleek om de Stinkende kaaszwam (*Loweomyces wynneae*) te gaan. Langs een van de lanen met oude eiken zelfs al een exemplaar van de Fraaie roodnetboleet (*Boletus legaliae*). Maar

verreweg de spectaculairste vondst raapte Robin Doddema onder een meidoornhaagje vandaan: het eerste Nederlandse exemplaar van de (reeds in België aldus genoemde) Zomertruffel (*Tuber aestivum*)!

Figuur 9. Het eerste Nederlandse exemplaar van *Tuber aestivum*, gevonden op landgoed Hemmen. (Foto: Nico Dam)

**21 juli 2018,
landgoederen Ter
Veken en Vrijland
(Kees Pinster)**

Beide landgoederen zijn privé-eigendom maar de eigenaren zijn altijd enthousiast als we komen inventariseren. Met 12 deelnemers was het enthousiasme er wel, maar de droogte was spelbreker. In de ochtend leverde Ter Veken 13 soorten op en de Naalddhoutandjeszwam (*Hyphodontia breviseta*) was nog de aardigste vondst. In de middag werden in Vrijland 12 soorten gevonden, onder meer de Kristalstertandjeszwam (*Resinicium bicolor*) en de Vlakke essenkogelzwam (*Hypoxylon petriniae*), die benoemd staat als uiterst zeldzaam, maar desondanks regelmatig gevonden kan worden. En voor een aantal nieuwe NMV-ers was het Krentenpapspinragschijfje (*Eriopezia caesia*) een openbaring.

Figuur 10. Krentenpapspinragschijfje (*Eriopezia caesia*). (Foto: Kees Pinster)

28 juli 2018, De Doorth, 28 juli 2018 (Nico & Marjo Dam)

Op aanraden van Roel Douwes hadden we besloten een NMV-excursie te plannen naar het ons onbekende natuurgebied De Doorth, bij Echt, Midden-Limburg. Het is een fraai gebied, met opgaand loofbos, aan de rand een beekje met brede, bloemrijke oevers, en enkele nu met water gevulde kleiputten, omzoomd door smalle singels met loofbomen en struiken. Eind juli was het echter al zo droog, dat het volslagen zinloos was om er paddenstoelen te gaan zoeken. Toch kwam er nog één deelnemer opdagen, dus de excursie ging door. Bij het station

Figuur 11. Een boomkikker in De Doorth. (Foto: AnnaElise Jansen)

Figuur 12. Roodnetboleet (*Rubroboletus rhodoxanthus*). (Foto: Alfons Vaessen)

stond een inwoner van Echt zich te verbazen dat er met dit weer nog iemand paddenstoelen ging zoeken, en die sloot zich van de weeromstuit bij ons aan. Gelukkig maar, want hij bleek het gebied goed te kennen. Paddenstoelen waren er, zoals verwacht, nauwelijks, en al helemaal niet in toonbare staat, maar dankzij onze gids was onze excursie toch erg de moeite waard. De Doorth blijkt namelijk een hotspot voor de Boommikker te zijn, en daarvan vonden we op het eind tientallen exemplaren in de ruigtevegetatie langs het pad.

1 september 2018, Middenduyn, Overveen (Alfons Vaessen)

Middenduyn ligt in het Nationaal Park Zuid-Kennemerland en is een gevarieerd en geaccidenteerd duingebied met open duin, duingraslanden, duineikenbossen, zwarte-dennenbossen en een zandafgraving met een bloemrijk grasland. De excursie naar Middenduyn vond plaats net na de erg hete en droge maanden juli en augustus. Maar in de week ervoor had het flink geregend, dus de 24 deelnemers hadden goede hoop dat er toch nog paddenstoelen gevonden werden, met name in de duineikenbossen. Dus was het even een stukje doorlopen om die te bereiken, enkel onderbroken om naar Elzenvlag (*Taphrina alni*) te kijken. In de duineikenbossen vonden we inderdaad een redelijk aantal soorten, al was het aantal vruchtlichamen vrij beperkt. We vonden in totaal 98 soorten.

Het meest spectaculair was de vondst van twee exemplaren Roodnetboleet (*Rubroboletus rhodoxanthus*), de eerste waarneming in Zuid-Kennemerland sinds 1933. Waarschijnlijk heeft deze soort geprofiteerd van de warme zomer. Andere interessante soorten waren: Fijngegordelde melkzwam (*Lactarius zonarius*), een symbiont van eik en typisch voor kalkrijke duineikenbossen, Vaaggegordelde melkzwam (*Lactarius evosmus*), een symbiont van

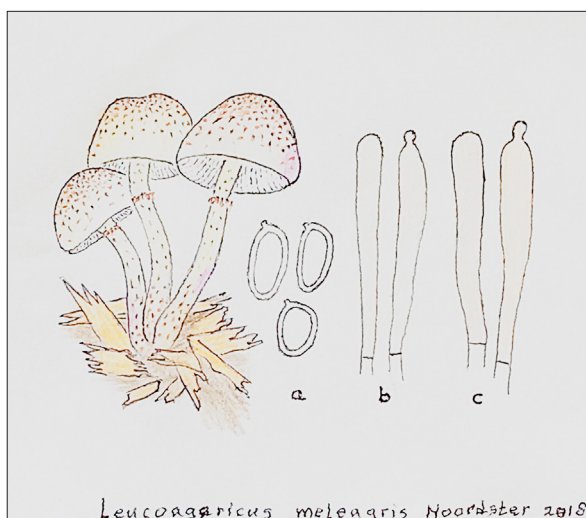
populier en eveneens vooral te vinden op kalkrijke bodems, Melkboleet (*Suillus granulatus*), een symbiont van den in kalkrijke duindennenbossen, Vissige eikenrussula (*Russula graveolens*), Violetbruine vezelkop (*Inocybe cincinnata*) en Bleke borstelkurkzwam (*Coriolopsis trogii*) op enkele dode stammen van Zwarte populier. Ook andere boleten waren goed vertegenwoordigd met Gewoon eekhoorntjesbrood (*Boletus edulis*), Vroeg eekhoorntjesbrood (*Boletus reticulatus*) en vier soorten fluweelboleet (*Xerocomus* spec.). Franjeporiezwam (*Polyporus tuberaster*) was ook in Middenduin van de partij, net als op veel plaatsen in het duin in de nazomer van 2018. Op een kegel van Zwarte den vonden we Oorlepelzwam (*Auriscalpium vulgare*). Een uitstapje naar de duingraslanden was erg teleurstellend. Er waren op een enkel exemplaar van Broos vuurzwammetje (*Hygrocybe helobia*) na geen paddenstoelen te vinden, als gevolg van de extreme droogte in deze terreinen. Op de terugweg door de erg droge zwarte-dennenbossen vonden we op een kegel van Zeeden enkele exemplaren van Zeedenmycena (*Mycena seynesii*). Middenduin, hoewel een buur van Elswout, stond prominent op de witte-vlekkenkaart. De excursie heeft heel wat soorten toegevoegd.

8 september 2018, Dwingeloosche Heide, Noordster (Bernhard de Vries)

Het was lang warm en droog geweest, heerlijk zomers, maar paddenstoelen was slechts een kort leven beschoren. Een paar telefoontjes vooraf gaven mij de indruk dat men toch wel iets verwachtte, en men kwam. Met z'n achten was het een mooie groep. Op de parkeerplaats bleek dat een veelbelovende houtsnipperhoop hopeloos verschoven was. Gelukkig vonden we toch nog restanten van de Compostchampignonparasol (*Leucoagaricus meleagris*), die daar op 30 augustus nog had staan pronken. Op een andere snipperplek stond de Oranjerode stropharia (*Leratiomyces ceras*). Op de plek waar vorig jaar Mosschelpjes (*Chromocyphella muscicola*) hingen is de betreffende boom gekapt.

Langs het schaduwrijke fietspad zijn we geruime tijd bezig geweest; er stond boven verwachting veel. De vezelkoppen (*Inocybe*) waren ruim aanwezig; zeven soorten. Gelukkig was Roel Douwes bereid de meeste mee te nemen. Een leuk weerzien was de Paarse pronkridder (*Calocybe ionides*) die daar in het verleden eenmaal is gezien. Ook klein spul kwam aan

Figuur 13. *Compostchampignonparasol* (*Leucoagaricus meleagris*). Vruchtlichaam in bundels op een snipperhoop. Hoed 4 cm breed, crème, fibrilleus, bezet met bruine vlokjes vooral in centrum, rand iets ingerold. Lamellen crème, vrij dicht opeen. Steel 6 mm breed, crème en bekleed als de hoed. Ringetje klein. Het hele vruchtlichaam eerst geel en dan wijnrood verkleurend met ammonia. Sporen (a) hyalien dikwandig glad en dextrinoid. 9–12 × 6–9 µm. Cheilocystiden (c) in loog met bruine inhoud; pileocystiden (b) in mindere mate bruin. (Tekening: Bernhard de Vries)

bod; het Groot moskussentje (*Pulvinula convexella*) behoort met 4 tot 5 mm daar ook bij evenals het Langharig franjekelkje (*Incrucipulum ciliare*) die op dood eikenblad slechts 0,3 mm meet. Er was meer: elf mycena's, acht boleten, zeven russula's, maar opvallend, niet één trechterzwam. Het totaal kwam op 107 soorten. Het effect van veel warm zonnig weer was te zien aan de uitgedroogde venoever en in het open dennenbos, waar ons proefvlak alleen maar Paardenhaartaailing (*Gymnopus androsaceus*) en Valse hanenkam (*Hygrophoropsis aurantiaca*) opleverde.

22 september 2018, Landgoed De Horsten, gecombineerde NMV-KNNV excursie (Hans Adema)

Door de extreem droge en warme zomer waren er dit jaar weinig spectaculaire vondsten, in tegenstelling tot andere jaren. Meestal betekent de deelname van veel leden van de NMV dat er voor dit gebied jaarlijks veel nieuwe soorten worden gevonden. Dat was dit jaar beperkt tot drie, namelijk Geringde viltkop (*Inocybe agardhii*), Sombere aarddrager (*Inocybe splendens* var. *phaeoleuca*) en Smalsporige heksenboleet (*Suillellus mendax*) (op de Verspreidingsatlas nog vermeld onder de oude naam *Boletus mendax*). De vondst was van Kees Pinster. Er werden in totaal 70 soorten gevonden, ook dat is beduidend minder dan andere jaren.

29 september 2018, Meijndel (Alfons Vaessen)

Op de excursie in het kader van het 5000-soortenjaar van het Nationale Park Hollandse Duinen i.o. zijn 25 deelnemers afgekomen, enkelen via de website van Drinkwaterbedrijf Dunea. De droogte en de hitte van de afgelopen periode voorspelden niet veel goeds. Het bosrijke terrein rond het bezoekerscentrum De Tapuit dat we bezochten was dan ook erg droog. Ondanks de lage verwachtingen was het aantal soorten met 114 nog zeer behoorlijk. Een aantal leuke vondsten zijn: Kogelwerper (*Sphaerobolus stellatus*), Naaldhouthertenzwam (*Pluteus pouzarianus*), Gele knolvezelkop (*Inocybe mixtilis*), Niersporig wasbekertje (*Orbilina delicatula*), Vuilwitte ridderzwam (*Tricholoma lascivum*), Witte russula (*Russula delica*), Meidoorndonsvoetje (*Tubaria dispersa*) en Koperrode spijkerzwam (*Chroogomphus rutilus*). De meeste soorten werden aangetroffen in de bossen. In de duingraslanden stonden door de droogte vrijwel geen paddenstoelen. Tijdens de excursie is veel aandacht uitgegaan naar het leren herkennen van de gevonden soorten. Al met al was de excursie een goede bijdrage aan het 5000-soortenjaar.

Figuur 14. Kogelwerper (*Sphaerobolus stellatus*). (Foto: Alfons Vaessen)

29 september 2018, Op de Kampina bij Boxtel (Emiel Brouwer)

In de zuidoosthoek van de Kampina liggen proefvlakken van 20 × 20 meter waar verschillende maatregelen voor herstel van natte heide worden uitgetoetst. Voor paddenstoelen zijn de resultaten duidelijk; na plaggen verdwijnen de meeste soorten, maar na een lichte bekalking van met name niet geplagde heide duiken allerlei zeldzame soorten van heischrale graslanden op. Met de extreme droogte was helaas alleen de Zwartwordende wasplaat (*Hygrocybe conica*) te zien. Niettemin vonden de excursieleider en de deelnemer (Emiel Brouwer en Emma van den Dool) nog 20 soorten tussen de pijpenstro, waaronder de Veenmossatijnzwam (*Entoloma elodes*) en de Pijpenstrosatijnzwam (*Entoloma moliniophilum*). De laatste is pas recent beschreven en waarschijnlijk minder zeldzaam dan gedacht. Zou het ook een typische Lage-Landensoort zijn?

6 oktober 2018, Landgoed Den Treek (Emma van den Dool)

Landgoed Den Treek is een aangenaam geaccidenteerd heidegebied afgewisseld met wat naald- en gemengd bos. De vondsten in de begraasde en onbegraasde delen van de heide zijn apart opgenomen ten behoeve van het heideproject. Qua soortendiversiteit was er niet veel verschil, maar dat kwam ook door de afwisseling met verspreide loof- en naaldbomen in beide habitats. In het begraasde deel troffen we wat meer Rode Lijstsoorten, en ook soorten die niet zo specifiek zijn voor heide, zoals het Langharig franjekelkje (*Incrucipulum ciliare*). Wel een specifieke soort voor heide is de zeer donkere Veenmycena (*Mycena megaspora*) en specifiek voor begraasde heide is de Kleefsteelstropharia (*Stropharia semiglobata*). De onbegraasde heide leverde een zeldzame satijnzwam op van humusarm zand: de Kortstelige satijnzwam (*Entoloma rusticoides*), en op meerdere plekken de Gewone heidesatijnzwam (*Entoloma fernandae*). De excursie met 18 deelnemers was rijk aan verhalen en wat minder rijk aan soorten, maar leverde toch een leuke lijst waarnemingen op dankzij veel deelnemers die nadetermineerden.

13 oktober 2018, Leersumse Veld (Mirjam Veerkamp)

Deze excursie was georganiseerd in het kader van het heideproject, biotoop van het jaar. In het Leersumse veld vind je natte heide in allerlei stadia - er zijn de laatste tien jaar steeds stukken geplagd, maar ook vennen en droge hei. Daarbij wordt de heide begraasd door koeien van het Piemontese ras en komt er geregeld een schaapskudde langs. Mest genoeg dus. Normaal gesproken een veelbelovend excursiegebied. Maar 2018 was geen normaal jaar. Op 13 oktober was de natte heide nog droog, stonden de vennen en plassen deels droog en de struikheide op de droge hei was bruin en dor. Het excursiegezelschap bestond uit 6 mensen. Op de weg naar de heide langs een beukenlaan en een gemengd bos kwamen we enkel wat triviale soorten tegen. In de heide vonden we in totaal 18 soorten, maar daaronder tellen we ook de ectomycorrhizasoorten, die bij een solitair groeiende den en berk groeiden. Van de satijnzwammen was alleen de Sterspoorsatijnzwam (*Entoloma conferendum*) aanwezig. Een van de leukste vondsten was de Veenvlamhoed (*Gymnopilus fulgens*) op een afgeplagd stuk heide. De mest leverde alleen het Mestkaalkopje (*Deconica coprophila*) op. Marjo Dam vond op de heideplanten een kleine ascomycete die door Henk Lammers gedetermineerd is als Bramenstippelkogeltje (*Lophiotrema rubi*). In totaal hebben we op deze excursie 60 soorten gezien. In kleine kring hebben we deze excursie een maand later nog een keer herhaald en dat leverde, vooral op de mest, maar ook op de hei zelf, gelukkig heel wat meer soorten op.

Figuur 15. Leersumse Veld met uitgedroogde heide. (Foto: Mirjam Veerkamp)

13 oktober 2018, Buurserzand bij Haaksbergen (Marian Jagers)

Het was een zonovergoten dag waarbij de temperatuur opliep tot 27,8 graden Celsius, en dat voor bijna half oktober! Als alternatief voor het door droogte geteisterde ‘Buurserzand’ in Haaksbergen, waar de excursie eigenlijk gepland was, werd na overleg met beheerder Natuurmonumenten het ‘Roderveld’ in Oldenzaal bezocht. Ook het Roderveld, een uit gemengd bos en ‘natte’ heide bestaand natuurgebied, heeft met ernstige verdroging te kampen (welk gebied niet in Twente!), maar er is naar verhouding meer gesloten bos aanwezig, waardoor de kans om onder deze wel erg zomerse omstandigheden paddenstoelen te vinden, wat groter was. Zeven deelnemers trokken vanaf de parkeerplaats van Haverzathe ‘het Everloo’ via een oude, met oudere beuken begroeide laan het gebied in. De laan voorspelde weinig goeds, maar aan het eind ervan werden op een grote beukenstronk toch nog twee verse exemplaren van de Gewone hertenzwam (*Pluteus cervinus*) en mooi uitgegroeide vruchtlichamen van de Valse teervlekkenzwam (*Ischnoderma resinosum*) gevonden. De kop was er af. Onze route bleek vervolgens deel uit te maken van een lange-afstandshardloop-wedstrijd. We gingen dus maar van ons pad af en kwamen terecht in een terreintje met Gagel dat normaal een groot deel van het jaar onder water staat. Nu was alleen de bodem nog wat vochtig. Er bleken allerlei kleinere paddenstoelen aanwezig, waaronder Bleke moeraszwavelkop (*Hypholoma elongatum*) en een aantal soorten mycena’s. Het veenmos op de bodem van de normaal natte heide was nu nauwelijks zichtbaar. Op de kale grond vonden we een vruchtlichaam van de Veenvlamhoed (*Gymnopilus fulgens*). Bij wat vrijstaande dennen stonden wat groepjes Koeienboleten (*Suillus bovinus*). Tussen pijpenstro en pitrus vonden we Eierzakje (*Nidularia deformis*) en de Zeggemycena (*Resinomycena saccharifera*). En langs de bosrand vonden we

Figuur 16. *Valse teervlekkenzwam* (*Ischnoderma resinotum*). (Foto: Albert Meek)

op een oude stapel hout enkele korstzwammen, piepkleine zwarte vruchtlichamen van de Houtdropjeszwam (*Rhizodiscina lignyota*) en kleine witte vruchtlichamen van de Witte dwergpegelzwam (*Mucronella calva*). Ook de door het Roderveld lopende beek stond droog.

Maar de beekbodem bleek gelukkig nog vochtig en zo vonden we, de beekloop volgend, op de randen, kleine, aan elzen gebonden melk- en zompzwammen. Een lange keutel met gele schijfjes werd onder de liefhebbers verdeeld. Zou dit vier namen gaan opleveren of slechts één? Op de plek waar we de sloot uitkwamen, bleek het bos sterk verdroogd en verbraamd. Maar even verderop kwamen we ineens op een fris groen bemost bospad. De jonge sparren hielden het zonlicht tegen en het mos was zelfs nat van de dauw. Hier vonden we een aantal grotere paddenstoelen, onder andere Gele ringboleet (*Suillus grevillei*), Holsteelboleet (*Suillus cavipes*), en Viltige maggizzwam (*Lactarius helvus*). Ook het Gewoon vuurzwammetje (*Hygrocybe miniata*) was van de partij. Teruglopend naar de parkeerplaats vonden we als extraatje, aan de rand van een nog water bevattende poel, tussen het mos het Witgeringd mosklokje (*Galerina jaapii*); klein van formaat, maar in een groot aantal.

Met nadeterminaties erbij kwam het totaal aantal vondsten van deze dag uit op 139 soorten. De gele schijfjes op de keutel bleken allemaal Oranje mestbekertje (*Cheilymenia granulata*) te zijn, kennelijk een wat de kleur betreft nogal variabele soort.

27 oktober 2018, Hoge Veluwe (Nico & Marjo Dam)

Het paste allemaal net. Een dag voor het begin van de Binnenlandse Werkweek konden we nog net een excursie houden in het kader van het Biotoop van het Jaar, de heide. Lekker laat in het jaar, zodat de heide goed nat is en het er bulkt van de Heidesmosklokjes, Heidesatijnzwammen, Heideknotszwammen, Heideviltmollisia's en wat al niet. Wel, vooral 'niet' dus, in 2018; op de heide was geen paddenstoel te bekennen. We besloten dan ook de excursie wel door te laten gaan, maar weken uit naar twee oude bosgedeelten, Siberië (vooral den) en Jan Aaltensland (vooral beuk). In Siberië was niet veel te beleven, afgezien van een groep wilde zwijnen. De omgevallen, rottende beuken in het Jan Aaltensland leverden wel enig spektakel op, waaronder een stam met Valse teervlekkenzwammen (*Ischnoderma resinotum*), en een andere met de Opaalknoopzwam (*Ombrophila lilacina*). De meest interessante vondst in dit gebied stamde van een week eerder, namelijk de polypoor-achtige Grauwe gaatjestrilzwam (*Aporpium canescens*) (zie Coolia 62(1): 49-53); daar konden we ook nu nog enkele exemplaren van vinden. Met veel dank aan de beheerders, die ons gezelschap deze dag gratis toegang tot het park verleenden.

Figuur 17. Op een stuk zeer rot en daardoor wat soppig beukenhout groeiden Opaalknoopzwammen (*Ombrophila lilacina*) tussen zwermen van het oranjegele Niersporig wasbekertje (*Orbilina delicatula*). (Foto: Nico Dam)

27 oktober 2018, Zoete en Zoute Haard, de vroongronden tussen Renesse en Haamstede bij Renesse (Henk Remijn)

Onze eerste zoektocht begon in de Zoete en Zoute Haard bij Renesse, een schraal grasland met beweiding vlak achter de smalle duinen. Zeer bijzonder voor 2018 was de flinke regenbui die we op ons hoofd kregen (het neerslagtekort was 294 mm). Zes mensen trokken zich niets aan van de regenachtige omstandigheden, maar voor de mycoflora kwam de regen te laat. De teller bleef steken op 18 soorten. De Grijsblauwe satijnzwam (*Entoloma griseocyanum*), Kabouterwasplaat (*Hygrocybe insipida*) en de weidewasplaat (*Hygrocybe pratensis*) waren in het ochtendprogramma de hoogtepunten. Na de middag verlegden we onze excursie naar de vroongronden. De lucht klaarde inmiddels op en de hele middag liepen we in het terrein zonder een spatje regen. De vroongronden boden een meer gevarieerd terrein. De graslanden bevatten hier en daar een bosje, heidevegetatie en een berkenbroekbos. Genoeg variatie voor mooie vondsten. Ook op de vroongronden speelde de droogte ons echter parten, de oogst was gering. Zwartwordende wasplaat (*Hygrocybe conica*) en Gewoon vuurzwammetje (*Hygrocybe miniata*) stonden er wel. Terwijl de vuurzwammetjes door diverse mensen werden gefotografeerd, zagen de omstanders enkele min of meer beschadigde en vertrapte bruine paddenstoeltjes, die niet direct herkend werden. Dat bleek later de zeldzame Krijtlandwasplaat, *Camarophyllopsis schulzeri*, te zijn. In het berkenbroekbos stonden enkele kleine berkenboleten die voor de nodige discussie zorgden. De nieuwe boletenbijbel gaf thuis de uitkomst: Bonte berkenboleet (*Leccinum variicolor*). De middag levert uiteindelijk 56 soorten op. Met de vondst, in de morgen, van een aantal puntige kaalkopjes (*Psilocybe semilanceata*) hallucineerden we het topjaar er maar bij!

27 oktober 2018, Zoogenbrink (Mike Hirschler)

Droog, droog, droog, dat was toch wel wat er al een half jaar door Oost Nederland zoemde en niet alleen als het ging om paddenstoelen. In mijn eigen tuin, net tegenover Deventer langs de IJssel, was in een half jaar tijd net iets meer dan 40 mm water gevallen en het meeste daarvan in één week, half september. Een excursie voor de NMV was, gezien de situatie, dan ook niet direct waar ik op zat te wachten, of althans, de verwachtingen waren minimaal. Willy Jansen en ik zochten de natst denkbare plek uit in de buurt van Deventer, de Zoogenbrink. Dit is een 200 ha groot bosgebied van SBB, even ten noorden van Diepenveen, dat weer ten noorden van Deventer ligt. Tot op het laatste moment wachtten we met voorlopen, in de hoop dat enkele spetters regen in dezelfde week nog wat zouden doen. We vonden met 3 mensen toen 62 soorten, waaronder, volgens ons, niet veel spectaculairs. Dat betekende dat we de mensen die van ver kwamen, afraadden om te komen, want het zou vermoedelijk de reis

Figuur 18. *Grijsblauwe satijnzwam* (*Entoloma griseocyaneum*).
(Foto: Henk Remijn)

niet waard zijn. Van dichterbij kwamen 11 deelnemers, die we dachten wel 2 tot 3 uur te kunnen bezighouden.

Die 2 tot 3 uur werden er 3,5 en het viel alleszins mee. We bezochten een tweetal gebieden in de Zoogenbrink. Het eerste gebied bestaat vooral uit stukken beukenbos, afgewisseld met lariksbestanden en meer gemengde bestanden.

Dat er Gezzoneerde stekelzwam (*Hydnellum concrescens*) en Zilvergrijze ridderzwammen (*Tricholoma scalpturatum*) stonden, wisten we al. De leukere vondsten bestonden verder uit Koeienboleten (*Suillus bovinus*), Holsteelboleten (*Suillus cavipes*), Appellrussula's (*Russula paludosa*), Bruingrijze berkenboleten (*Leccinum cyaneobasileucum*), Hanekam (*Cantharellus cibarius*), Trechtercantharel (*Cantharellus tubaeformis*) en Schubbigge bundelzwam (*Pholiota squarrosa*). Het tweede deel van ons bezoek betrof een rabattenbos, waar zowaar hier en daar nog water stond tussen de rabatten. Er ligt altijd veel dood hout, vooral van loofbomen, en door de regen van de afgelopen nacht (bij mij 5 hele millimeters) was het er lekker nat. Het werd een avontuurlijk uitje, door moddersloten, over natte boomstammen, tussen meer dan kniehoog pijpenstrootje door, etc. Maar er waren boven verwachting toch leuke dingen te vinden. Zo konden wij o.a ook hier Koeienboleten noteren, maar mét Roze spijkerzwam (*Gomphidius roseus*) erbij, Duivelsbroodrussula's (*Russula sardonia*), Roodvoetknotsjes (*Typhula erythropus*) en Elzenkrulzoom (*Paxillus filamentosus*).

In totaal konden we 137 soorten opschrijven en dat viel zeker mee. Kwam nog bij dat het erg gezellig was, en dat is toch ook een belangrijk ingrediënt. Ook werd weer eens bevestigd dat een grote groep mensen altijd meer zal vinden dan een kleine groep, én dat het besluit tot afbestellen van belangstellenden voortaan maar niet meer al te snel genomen moet worden. Met dank aan Willy Jansen als mede-organisator en vinder van het mooie Roodvoetknotsje.

10 november 2018, Fort Rhijnauwen (Bert Tolsma)

Zoals overal dit jaar was het ook op het fort veel te droog (geweest), dus de verwachtingen waren niet hoog gespannen. Toch gingen we met elf personen opgewekt op stap, want het fort is een interessant gebied om te bezoeken. Weinig opmerkelijke soorten – we hoopten op wasplaten, waarvan hier meer dan 10 soorten voorkomen – maar vonden alleen het sneeuwzwammetje (*Hygrocybe virginea*). Toch werd het uiteindelijk nog een lijst met 40 soorten. Vooral het gezoek in de rietkraag leverde een paar aardige vondsten op, zoals het Schelptrechttertje (*Omphalina acerosa*) en de stoffige bundelzwam (*Pholiota conissans*). Leuk waren ook twee oorzwammetjes: het Klein oorzwammetje (*Crepidotus epibryus*) en het Wit oorzwammetje (*Crepidotus variabilis*); microscopisch erg interessant. Al met al een bijzonder gebied, dit grote fort in de Hollandse waterlinie, en de moeite waard om te bezoeken. Wat vooral van belang is bij zo'n excursie is een groep enthousiaste mensen die voor de kleinste vondsten op de knieën gaan.

Figuur 19. Biotoop Fort Rhijnauwen. (Foto: Bert Tolsma)

Mocht iemand nieuwsgierig geworden zijn en graag het fort ook eens willen bezoeken, dan is er die mogelijkheid op de districtsexcursie van 25 okt. a.s. De excursie staat aangekondigd in de Gele Bijlage bij Coolia, waarin opgenomen de Zomer- en Najaarsexcursies 2019 van de NMV.

15 december 2018, Meijndel Vinkenveld (Leo Jalink & Cora van der Plaats)

Alweer voor het vijfde jaar op rij togen we naar hetzelfde natuurherstelproject in Meijndel, Vinkenhoek geheten. Het bezochte terrein is landschappelijk erg mooi en wild, met mosrijke duingraslanden, duinstruwelen en vooral veel stuivend zand. Op 3 kilometer van zee groeien hier ook helmvegetaties, die je eerder in de zeereep zou verwachten.

In eerdere jaren bezochten we het terrein steeds rond half november, maar die datum was al gereserveerd voor de jubileumbijeenkomst van de NMV en daarom is 15 december

gekozen. Een beetje een gok, die door vorst in de nachten voorafgaand aan de excursie verkeerd leek uit te vallen. Op de dag zelf waren de meeste paddenstoelen stijf bevroren. Als je ze probeerde te plukken braken ze af, soms met het geluid van brekend glas.

Figuur 20. Met zijn allen rond Kleine kop-op-schotel, (*Disciseda candida*) op de vindplaats. (Foto: Cora van der Plaats)

Figuur 21. Kleine kop-op-schotel (achtergrond niet de vindplaats). (Foto: Kees Pinster)

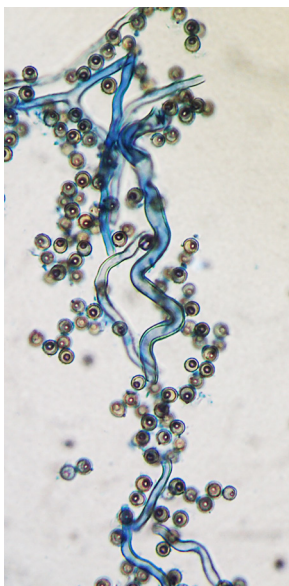
Toch vonden we in totaal 108 soorten, en dat is zeker geen slechte score voor zo laat in het jaar. We waren met een kleine groep (9 deelnemers), het was koud (net boven het vriespunt), maar wel het grootste deel van de dag zonnig.

Grote verrassing was de vondst van de Kleine kop-op-schotel (*Disciseda candida*). De Nederlandse verspreiding van *Disciseda* (beide soorten) is vrijwel geheel beperkt tot Meijndel en ook daar zijn ze extreem zeldzaam. Sinds 1990 is *D. candida* er slechts 5 keer gevonden. De Grote kop-op-schotel (*D. bovista*) is sinds 1990 in bijna de helft van de jaren gevonden op in totaal 4 plekken.

Sommige paddenstoelen stonden er ondanks de vorst toch heel mooi bij. Dat gold onder andere voor een grote toef Dadelfranjehoeden (*Psathyrella spadicea*) aan de voet van een populier en een groepje Piekhaarparasolzwammen (*Lepiota echinella*) onder een meidoorn.

Behalve de vorst was ook de droogte van afgelopen zomer en herfst goed merkbaar. In tegenstelling tot voorgaande jaren waren er helemaal geen aardtongen en vrijwel geen wasplaten. Ook de stuifballen (*Tulostoma*) lieten het grotendeels afweten, zelfs nieuwkomer *T. kotlabae*, en dat is toch vreemd voor een soort die van oorsprong in continentale zandsteppen groeit.

Wel vonden we weer 6 soorten aardsterren (*Geastrum*, *Myriostoma*), beide speldenprikzwammen (*Poronia erici*, *P. punctata*) en enkele stuivend-zandsoorten zoals Zandtulpje (*Peziza ammophila*), Duinfranjehoed (*Psathyrella ammophila*) en de Grote duinvezelkop (*Inocybe serotina*). Van de echte wintersoorten vonden we de Duinmostrechtterzwam (*Clitocybe barbularum*) en het Duinmostrechttertje (*Omphalina galericolor*), maar vreemd genoeg niet de Roetkleurige schijntrechter (*Pseudoclitocybe expallens*). Al met al was het een geslaagde excursie en de voorspelde ijzel bleef gelukkig uit.

Figuur 22. Capillitium van Kleine kop-op-schotel met de kenmerkende spiraalvormige windingen. (Foto: Leo Jalink)

Overzicht aantal deelnemers en aantal soorten NMV-excursies 2018

Datum	Plaats	Leiding	Aantal deelnemers	Aantal soorten
7 april	Schelphoek, Serooskerke	Henk Remijn	9	48
21 april	Geestmerambacht	Martijn Oud	15	50
21 april	Uiterwaarden IJssel	Willy Jansen- Marian Jagers	16	46
28 april	Ten Boersterbos	Roel Douwes	5	103
5 mei	Duinen van Voorne	Eline Vis	12	30
12 mei	Oostereng Arboretum	AnnaElise Jansen	5	20
19 mei	Hertenbosch, Vorden	Hermien Wassink	13	45 & 35
26 mei	Meijendel	Leo Jalink	14	38
2 juni	Leeuwarder Bos	Sjoerd Greydanus	3	29
9 juni	Landgoed Hemmen	Nico & Marjo Dam	9	65
16 juni	Assen	Jan Schreurs	geen verslag	
30 juni	Duinen Noordwijkerhout	Harm Snater	niet doorgedaan/ te droog	
21 juli	Landgoederen Wassenaar	Kees Pinster	12	13 & 12
28 juli	De Doorth	Nico & Marjo Dam	3	23
4 aug.	Leemputten Staverden	Ruud Knol	niet doorgedaan/ te droog	
18 aug.	De Colckhof, Zutphen	Rob Chrispijn	niet doorgedaan/ te droog	
25 aug.	Het Leusveld	Ruud Knol	niet doorgedaan/ te droog	
1 sept.	Middenduin, Overveen	Alfons Vaessen	24	98
8 sept.	Dwingeloosche heide	Bernhard de Vries	8	107
15 sept	Kraggenburg	Peter-Jan Keizer	niet doorgedaan/ te droog	
22 sept.	De Horsten	Hans Adema	28	70
22 sept.	Leusdal, Haelen	Gerard Dings	niet doorgedaan/ te droog	
22 sept	Heidenhoekse Vloed	Marjon van der Vegte	niet doorgedaan/ te droog	
29 sept	Hollands Duin	Alfons Vaessen	25	114
29 sept	Kampina, Boxtel	Emiel Brouwer	2	20
6 okt.	Den Treek	Emma van den Dool	18	123
13 okt	Groote heide	Peter Eenshuistra	niet doorgedaan/ te droog	
13 okt.	Leersumse veld	Mirjam Veerkamp	6	60
13 okt	Roderveld	Marian Jagers	7	139
27 okt.	Hoge Veluwe	Nico & Marjo Dam	11	117
27 okt.	Zoete en Zoute Haard	Henk Remijn	6	66
27 okt.	Zoogenbrink	Mike Hirschler	11	137
3 nov.	Balijbos	Sinie de Jonge	geen verslag	
3 nov.	Ommen	André Houter	niet doorgedaan/ te droog	
10 nov.	Appelzak	Jeanne Vos-Leenaerts	niet doorgedaan/ te droog	
10 nov.	Fort Rhijnauwen, Bunnik	Bert Tolsma	11	40
15 dec.	Meijendel	Leo Jalink	9	108
			-----	-----
		Totale	282	1703
		Gemiddelde aantallen	11	68